

"Temessül" ile "tecelli" arasındaki farkı açar mısınız? Tecelliye temessül olarak algılamak, insanı dinden çıkaran bir haslet olabilir mi?

Temessül; bir şeyin suret ve mahiyetinin bir mahalde aks edip **yansımasından** ibarettir. Bu yansıma işinde, yansıyan şeyin, yansıdığı yere, asliyetinden ve vasıflarından bir şeyleri aksettirmesi bakımından da mertebelere ayrılır.

Risale-i Nur'da temessülün mertebelerinden üç tanesi beyan edilmiş:

Birincisi: Kesif ve cismani şeylerin temessülüdür. Bunların aksinde ayniyet değil gayriyet vardır, yani yansıyan şey yansıdığı mahalde sadece görüntü olarak vardır, kendi asli ve vasfi hiçbir şeyi ile temessül etmez. Yansıyan şey yansıdığı yerde hayatlı değil ölüdür, yansıyan görüntü ve mahiyet birebir tutmuyor. Mesela; ayineler mahzenine giren Said, ayineler vasıtası ile binler Said oluyor; ama hakiki ve hayatlı olan Said birdir, diğerleri ise meyyit ve suretten ibarettir.

İkincisi: Maddi nuranilerin aksidir. Burada akis; ne ayn ne de gayr şeklinde ifade ediliyor, yani aksettiği mahalde akseden yarı nurani madde, mahiyet ve vasıflarının büyük bir kısmını ve çok özelliklerini intikal ettirip irsiyet ediyor; ama birebir tam tutmuyor, ayniyete geçmiyor, yani yansıdığı yere bütün kimliği ve vasıfları ile geçmiyor.

Mesela; Allah'ın Nur ismine mazhar olan güneşin, parlak ve şeffaf olan şeylerdeki tecelli ve temessülü gibi. Güneş yansıdığı her şeffaf ve parlak bir şey üstünde, ısı ve ışığı ile temessül eder. Yani bir çok vasıf ve özelliklerini o şeyler üstünde tecelli ettirir. Bir aynayı güneşe karşı tutsak, güneş bütün vasıfları ile o ayna içinde görünür, hatta o ayna küçük bir güneşçik hükmüne geçer. Işığındaki yedi rengi, yedi sıfat olsa idi, yani görmek, işitmek, irade gibi sıfatlar ışığın içindeki o yedi renk şeklinde olsa idi, bütün ihatasında olan mevcudat ile bir nevi münasebet ve tecelli ile her şeyin yanında hazır ve nazır olacaktı. Güneş yarı nurani olmasından dolayı, ekser sıfatları tecelli ettiği mahalde de ayniyet ile tutacaktı. Bu yüzden güneş tek ve yekta olmasına rağmen, her yerde nuraniyet sırrı ile hazır ve nazır olur, bir işi bir işine mani olmaz denilir.

Üçüncüsü: Nuranilerin ya da tam nurani şeylerin yansımasıdır. Burada temessül, bir şeyin aynı ile başka bir şeyde yansıması demektir. Bunun için elektrik örneğini vermek mümkündür. Elektrik, ampül, buzdolay, televizyon, çamaşır makinesi gibi aynalar girer ve hükmünü icra eder. Yani bütün özellikler ile girdiği yerdeki aynanın durumuna göre iş yapar. Melekler için de bu örnek verilebilir. Bir anda çok yerde bulunabilir ve iş görebilirler. Azrail(as) buna örnek olarak verilebilir.

Temessülün yansımadan bir farkı, temessül yansıdığı yerde bütün vasıfları ile yansır. Yansımada ise sadece zahir görüntü olarak yansır. Burada mumu tam bir nurani kabul edersek, mum aynada tam kendisi olarak yansıyor.

Mesela; o mum yerinde bir insan olsa, bu insan on aynanın hepsinde görünse, sadece birisi asıl olur, diğerleri görüntü olarak ayna içinde vardır. Yani insanın aynadaki yansımaları cansız ve ruhsuz olarak yansır.

Ama temessül etmiş olsa, bizzat asıl şahsı itibari ile, o aynaların yanında ve içinde bulunur. Bir insan iken, on insan olur. Her bir aynada tam manası ile tasarruf eder. Ve her aynada kendisi olarak bulunur, birisi aslında diğerleri kopyası şeklinde bir şey olmaz.

Cebrail (as) temessül sırrı ile bir anda binlerce yerde, aynısı ve zatı ile bulunabilir. Yani bir Cebrail asıl olup da diğerleri kopyası ya da sureti anlamında değildir. Şuuru ile bütün vasıfları ile bir anda her yerde temessül edebilir.

Arştaki Cebrail (as) ile insan huzuruna gelen Cebrail (as) arasında şöyle küçük bir fark vardır, o da şudur: Arş çok cami ve geniş bir ayna olduğu için, Cebrail (as) bütün haşmet ve azameti ile arşta temessül eder. İnsan ise küçük ve musağgar bir ayna olmasından, arştaki gibi azametli ve haşmetli temessül etmiyor, insanın tahammül edeceği bir yansıma ile görünüyor. Lakin bu görünmede aynilik ve bizatihilik vardır. Yani arştaki hakiki de, insan huzurundaki Cebrail (as) kopyası ya da sahtesi demek değildir. Cebrail (as) tam nurani bir varlık olduğu için, her temessül ettiği aynada bizzat zatı ile bulunur. Lakin ayna küçük veya büyük olduğu için, haşmet ve azamet de aynanın kabiliyetine göre oluyor. İnsan bizzat nasıl kendinden haberdar ise, Cebrail (as) da aynı şekilde temessül ettiği her yerde kendi olarak temessül ettiği için, şuuru yerindedir ve kendisidir.

Güneş aynada tecelli ettiği zaman, içine girip yerleşmez ki; güneşi aynanın içinde arayalım. Veya güneşin bütün haşmetli sıfatlarını o cüzi aynanın içinde varsayalım.

Tecelli ile temessülü karıştırmamak gerekir. Allah'ın isim ve sıfatları eşya üzerinde tecelli eder; ama temessül etmez.

Temessül yukarıda genişçe izah edildiği üzere; bir şeyin aynı ile başka bir şeyde yansımaları demektir.

Allah'ın veya nuraniyetinin bir şeyde temessül etmesini, tecelli şeklinde anlamamız gerekir. Mesela; Allah'ın kelam sıfatı, insan aynasında ağız ve konuşmak şeklinde tecelli etmiştir. Allah'ın ehadiyet ve nuraniyet sıfatları, insanda ruh olarak temessül etmiştir. Bu yüzden ruh bir anda milyonlarca işi yapar, bir işi bir işine mani olmaz ve mekan kaydından azade bir mahiyete sahiptir denilmiştir. Yoksa -haşa- Allah aynı ile temessül edip aksettiği yeri kendi gibi İlahlaştırmış demek değildir.

Temessülün hadsiz aksamı ve aşamaları olduğu için, her mevcudat aynası

---

kabiliyetine göre, bu temessüle mazhar oluyor. Bir kelim kendi kabı ve kapasitesine uygun olarak, o temessüle mahal oluyor. Mesela; Kur'an'ın bir kelime ya da cümlesi, Allah'ın sıfatlarının temessülüne mazhar olduğu için taklidi ve tanziri kabil olmuyor. İnsanlar bu kelime ve cümle karşısında bizar kalıyor. İşte temessülün bir aksamı. Ama o kelim Allah'ın ezeli kelim sıfatı bende bütünü ile saklı diyemez vesselam.

Özet olarak, temessül mevcudatta caiz iken, Allah hakkında caiz değildir. Sözü Üstad Hazretlerinin şu tespitleri ile bitirelim:

"İ'lem eyyühe'l-aziz! İnsanların öyle eblehleri vardır ki, şeffaf bir zerrede şemsin timsalini veya bir çiçeğin renginde şemsin tecellîsini görse, şemsin o timsal ve tecellîsinden, hakikî şemsin bütün levâzımâtını, hattâ âleme merkez olmasını ve seyyârâta olan cezbini talep edip isterler. Maahaza, o zerrede veya o çiçekte gördüğü timsal ve tecellînin bir ârıızadan dolayı kayboldukları zaman, basar ve basiretinin körlüğü dolayısıyla, hakikî şemsin inkârına zehab ederler. Ve keza, o eblehler, tecelliyle husule gelen vücud-u zıllîyi, vücud-u hakikî ve aslîden fark edemezler, birbiriyle iltibas ederler. Bunun için, bir şeyde şemsin timsalini, gölgesini gördükleri zaman, şemsin hararetini, ziyasını ve sair hususiyatını da istemeye başlarlar."

"Ve keza, o eblehler sinek, böcek ve sair küçük ve hasis şeylere bakarken, onlarda pek yüksek bir eser-i san'at ve hikmet görmekle, derler: '*Sâni bunlara pek fazla ehemmiyet vermiştir. Bir sineğin ne kıymeti olabilir ki bu kadar masraflara, külfetlere mahal olsun?*' "

"Arkadaş! Bu gibi eblehleri ikna ve işkâllerini def için, dört şeyin bilinmesi lâzımdır."

"Birincisi: Cenab-ı Hakkın rububiyetinin kemaliyle alâkadar olan her şey Onu tavsif eder. Fakat, o şeyin, rububiyetine mazhar olduğu münasebetiyle, kemalinin de mahall-i tecellîsi olur. Fakat o kemalle muttasıf olamaz..."(1)

(1) bk. [Mesnevî-i Nuriye, Hubâb](#)